

funkcjonalnych i historycznych kształtowania się sektora obywatelskiego w Polsce nie w pełni wyjaśnia złożoność zjawisk, a w szczególności nie odpowiada na pytanie w jakim zakresie dominujące praktyki działania można traktować jako wyrastające z ducha obywatelskości i podkreślające właściwą mu tożsamość. „Nie sposób jednak nie zauważyć przy tej okazji, że – chociaż w ciągu ostatnich dwudziestu lat wzrósł niemal dwukrotnie – wciąż bardzo niski pozostaje poziom kapitału społecznego tworzącego społeczeństwo obywatelskie, czyli uogólnionego zaufania społecznego ludzi do siebie wzajemnie, nieopartego na związkach emocjonalnych, a na pewnym wyborze racjonalnym. Wciąż mamy niewielką skalę społeczeństwa obywatelskiego, jeżeli mierzyć ją skalą zorganizowania obywatelskiego. Mamy także różnego typu deficyty związane z tym jak funkcjonuje polskie społeczeństwo obywatelskie, np. zwiększające się dysproporcje w sektorze pomiędzy dużymi organizacjami profesjonalnymi i małymi organizacjami lokalnymi.”³¹

2.3. Nowy model wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego przez państwo

Na I Kongresie Polska – Wielki Projekt w 2011 roku w Warszawie P. Gliński przedstawił portret polskiego społeczeństwa obywatelskiego po 20 latach od upadku komunizmu. Wykład zaowocował pogłębioną diagnozą sytuacji trzeciego sektora oraz próbą naszkicowania wizji pożądanych zmian oraz barier rozwojowych; tekst na ten temat został opublikowany w kwartalniku „Trzeci Sektor”³².

W marcu 2016 r. podczas konferencji „Wsparcie społeczeństwa obywatelskiego w Polsce – nowe otwarcie” zostały zaprezentowane propozycje programowe wspierające rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Jednocześnie zaproszono różne środowiska organizacji pozarządowych do debaty nad tymi założeniami. Rezultatem konferencji było ustalenie etapów dalszej współpracy przy planowaniu, konsultacjach i realizacji działań. Powołanie przez pełnomocnika ds. społeczeństwa obywatelskiego niezwłocznie po konferencji zespołów eksperckich zapoczątkowało partycypacyjną metodę przygotowywania zmian legislacyjnych i programów rządowych dla sektora obywatelskiego.

Uchwalona we wrześniu 2017 roku ustawa utworzyła NIW-CRSO, który jest pierwszą rządową agencją wykonawczą całkowicie dedykowaną organizacjom obywatelskim. Nazwa NIW-CRSO

---

³¹ Gliński, P., Kaczmarczyk, W. (2020). Zadania i wyzwania polskiej polityki na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego 2015-2030. W: E. Leś (red.) Dla Niepodległej. Obywatele i ich organizacje 1918-2018, w przygotowaniu.

³² Por. P. Gliński, *Idealna wizja polskiego sektora obywatelskiego. Jak mogłoby być i dlaczego tak nie jest?* Kwartalnik Trzeci Sektor nr 26, Warszawa 2012.